

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การถวายพระราชสมัญญา “พระผู้ทรงเป็นแม่และครูแห่งแผ่นดิน”

แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม แก่ปวงชนชาวไทย ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยพระวิริยอุตสาหะ ทั้งในพระราชพิธีสมเด็จเจ้าพระบรมราชินีนาถ และทรงเป็นคู่พระบารมีคู่พระราชหฤทัยแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงช่วยแบ่งเบาพระราชภาระ ด้วยทรงตระหนักในพระราชหฤทัยว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชปณิธานอันแรงกล้าที่จะสืบทอดพระราชภารกิจของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ในการที่จะเป็นที่พึ่งและบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร โดยเฉพาะพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา ที่ทรงเห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยพัฒนาชีวิต สังคม และประเทศชาติ ทั้งยังช่วยขจัดความไม่รู้ และความด้อยโอกาสของราษฎรให้ลดน้อยลง

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สนพระราชหฤทัยในการศึกษา หาความรู้ โปรดการเป็น “ครู” มาแต่ทรงพระเยาว์ ทรงเป็น “ครู” ที่ดีของพระราชโอรสพระราชธิดา โดยทรงอบรมสั่งสอน และทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่าง ทุกพระองค์จึงทรงเจริญรอยตามพระยุคลบาทใฝ่พระราชหฤทัย ในการศึกษา นอกจากทรงเป็นครูที่ดีของพระราชโอรสพระราชธิดาแล้ว ยังทรงเป็น “ครู” ของพสกนิกร ทรงพระกรุณาดำเนินการเพื่อการศึกษาของราษฎรหลายรูปแบบ เช่น ทรงเป็นครูของผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ทรงอุปถัมภ์เยาวชนผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษา ทรงสอนหนังสือราษฎรด้วยพระองค์เอง ในโอกาสที่โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีห้องสมุดในภูมิภาคห่างไกล เพื่อให้ราษฎรมีแหล่งศึกษาหาความรู้ พระราชทานพระราชทรัพย์เป็นทุนการศึกษาแก่เยาวชนจากครอบครัวที่ยากจน เพื่อให้ได้เรียนในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และในแหล่งการศึกษาตามโครงการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริ ส่วนบิดามารดาของเด็กให้ได้รับการฝึกอบรม และพระราชทานความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงการประกอบอาชีพ ให้ได้ผลผลิตดีขึ้น หรือให้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ โดยผ่านศูนย์ศิลปาชีพและโครงการศาลารวมใจ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งขึ้นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อสอนวิชาช่างแขนงต่าง ๆ ในการผลิตงานอาชีพ สอนจริยธรรม ความรักชาติ ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรู้จักพัฒนาตนเอง การดูแลรักษาสุขภาพอนามัย สอนให้เห็นความสำคัญของการศึกษา การอ่าน การเขียน ทรงเน้นเรื่องการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ด้วยตนเองเป็นหลัก และการช่วยเหลือส่วนรวม ด้วยความตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากรู้จักพัฒนาตนเองแล้ว ยังต้องช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นและสังคมให้เจริญรุ่งเรืองอีกด้วย ดังพระราชดำรัสของพระองค์ตอนหนึ่งว่า “ชาติประกอบด้วยสังคม เมื่อแต่ละชาติประกอบด้วยบุคคลซึ่งรู้จักใช้ปัญญา ก็ย่อมช่วยให้โลกบรรลุสันติสุขได้”

พระราชกรณียกิจที่สำคัญในด้านการศึกษาก็ประการหนึ่ง คือ การโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ หรือการเสด็จพระราชดำเนินโดยพระองค์เอง ไปยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน แม้ต้องทรงตรากตรำพระวรกาย แต่ด้วยพระราชประสงค์ที่จะพระราชทานขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อให้มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและพัฒนางานที่รับผิดชอบ เพื่อประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์เป็นส่วนรวม ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชดำริ พระราชทรัพย์ และสิ่งของต่าง ๆ แก่มูลนิธิที่ส่งเสริมการศึกษา และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นอกจากนี้ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์เป็นทุนสร้างโรงเรียนพระราชทานอุปกรณ์การเรียน ทรงรับมูลนิธิที่ส่งเสริมการศึกษาและสถาบันการศึกษาไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ รวมทั้งทรงส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร และทรงรับมูลนิธิแม่ชีไทยไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์

พระอัจฉริยภาพด้านการศึกษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นที่ประจักษ์ทั่วไป ทั้งในประเทศและนานาชาติ พระองค์มีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระมหากุณาธิคุณอันบริสุทธิ์ มิได้ทรงเลือกที่รักมักที่ชังแก่ผู้ใด กลุ่มใด ทรงมีแต่ “ให้” อันเป็นคุณลักษณะเด่นแห่งความเป็นครู และทรงมี “ศิษย์” ทั่วประเทศ จึงทรงเป็น “ครู” เป็น “ลิริ” เป็น “ศรี” แห่งแผ่นดินไทยโดยแท้ ควรอย่างยิ่งที่ครูทั้งหลายจะได้น้อมระลึกในพระมหากุณาธิคุณ ดำเนินตามรอยพระยุคลบาทด้วยความมุ่งมั่นทำหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นสมควรถวายพระราชสมัญญา “พระผู้ทรงเป็นแม่และครูแห่งแผ่นดิน” แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เห็นชอบการถวายพระราชสมัญญา “พระผู้ทรงเป็นแม่และครูแห่งแผ่นดิน” แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ และเพื่อความเป็นสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่พสกนิกรสืบไปตลอดกาลนาน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี